

OPVOEDKUNDIGE IMPLIKASIES VAN DIE SEGREGASIEBELEID IN
SUID-AFRIKA IN DIE PERIODE 1950-1984 VIR DIE ONDERWYS AAN
SWARTES

Susanna Abigaël Coetzee, BA. Ed., B. Ed.

Verhandeling goedgekeur vir die graad Magister Educationis in
Historiese Opvoedkunde in die Fakulteit Opvoedkunde van die
Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys.

Leier: Prof. dr. J.L. Van der Walt

Hulpleier: Dr. H.D. Longland

Potchefstroom

Opsomming

Die navorsing wat in hierdie verhandeling gerapporteer is, het om die volgende probleemstelling gewentel: Watter opvoedkundige implikasies het die segregasiebeleid van die Nasionale Party vir die onderwys vir swart mense in die periode 1950-1984 gehad?

Die doel met dié navorsing was om te bepaal wat die opvoedkundige implikasies van die segregasiebeleid van die Nasionale Party vir die onderwys vir swart mense in die betrokke periode was.

Die verhandeling bevat die volgende hoofstukke:

- * Inleiding, probleem- en doelstelling en metodologiese verantwoording
- * Differensiasie ten opsigte van grondmotiewe en kultuur as determinante van die Nasionale Party se segregasiebeleid
- * Konteks en agtergrond van die Nasionale Party se segregasiebeleid: polities en onderwyskundig
- * Opvoedkundige implikasies van die Nasionale Party se segregasiebeleid vir swart mense in die periode 1950-1984
- * Reaksionêre optrede teen aparte onderwysvoorsiening
- * Bevindings, gevolgtrekkings en aanbevelings

Daar is op grond van die navorsing bevind dat daar 'n duidelike verband tussen religieuse grondmotiewe, kultuur en onderwys bestaan. Die Christelike religieuse grondmotief en kultuurdifferensiasie was opvallende determinante van die Nasionale Party se segregasiebeleid.

Daar is bevind dat die terme volk, ras en nasie dikwels in die literatuur en beleidstukke verwar word en verwarrend is.

Die segregasiebeleid het 'n lang ontstaansgeskiedenis. Reeds vanaf 1652 het dit voorgekom, alhoewel aanvanklik ongestruktureerd. Die basis vir die Nasionale Party se segregasiebeleid en sy beleid van onderwyssegregasie is reeds voor 1950 gelê. Vanaf 1950 het apartheid amptelike regeringsbeleid geword en het dit wetlik beslag gekry. Vanaf 1976 is apartheid egter weer geleidelik afgeskaal, maar dit het nie 'n beleidsverandering geimpliseer nie.

Die segregasiebeleid het verskeie opvoedkundige implikasies ten opsigte van die volgende onderwyskundige aangeleenthede gehad: die onderwysbeleid, onderwysers, onderwyser-leerlingverhouding, ouerbetrokkenheid, onderwysdoelstellings, aandskole, onderrigmedium, fasiliteite, beheer, verskaffing van handboeke, apparaat en meublement, asook afsonderlike universiteite. Die segregasiebeleid het ook verreikende invloed op die persoonlike lewe van die opvoedeling gehad.

Reaksionêre optrede teen die beleid van onderwyssegregasie het ook nadelige implikasies vir onderwys vir swart mense gehad. Daar is tot die gevolgtrekking gekom dat die segregasiebeleid

van die Nasionale Party sekere opvoedkundige implikasies vir onderwys vir swart mense vir die periode 1950-1984 ingehou het. Dit het 'n negatiewe konnotasie aan onderwys vir swartes gegee. Onderwys vir swart mense verskil ook kwantitatief en kwalitatief van onderwys vir ander bevolkingsgroepe ten opsigte van die onderwyskundige aangeleenthede hierbo genoem.

Daar word op grond van die bevindinge en gevolgtrekkings aanbeveel dat die opvoedkundige implikasies wat die segregasiebeleid vir onderwys vir swart mense inhou, nog verder indringend ondersoek moet word, veral wat die verskillende fasette daarvan betref. Fasette soos die volgende kan ondersoek word:

Onderwysfinansiering, salarisdiskrepansies, kurrikula, beroepsvoorligting, eksaminering, onderwyserkwalifikasies, onderwysdoelstellings, onderrigmedium, onderwysfasiliteite, universiteite, en die klagtes van reaksionêre groepe.

Summary

The research reported in this paper is concentrated on the following question: What were the educational implications of the segregation policy of the National Party for the education of Blacks during the period 1950-1984?

The goal of this research was to determine the pedagogical implications of the segregation policy of the National Party for the education of Blacks during the period in question.

This report consists of the following chapters:

- * Introduction, statement of the problem, the objectives of the research and methodology.
- * Differentiation in education according to the basic religious principle and the culture as determinants of the National Party's segregation policy.
- * Context and background of the National Party's segregation policy in the education of Blacks during the period 1950-1984.
- * Reaction against the provision of separate education.
- * Findings, conclusions and recommendations.

It was found that a clear connection exists between basic religious principles, culture and education.

Differentiation according to basic Christian religious principles and culture was a prominent feature of the National Party's segregation policy.

It was also found that the terms people, race and nation were often confused in the literature and statements of the policy.

The segregation policy has a long history. Segregation seems to have already existed since 1652, although in unstructured form. The foundations of the National Party's segregation policy and its policy of educational segregation were already laid well before 1950. From 1950 onwards, segregation became official government policy and was legalized. Although the government started to exfoliate the segregation policy from 1967 onwards, this did not implicate a change in policy.

The segregation policy had various pedagogical implications regarding the following educational matters: educational financing, teachers' salaries, curriculum, the numbers of pupils, free and compulsory education, examination results, teachers, the teacher-pupil-ratio, parental involvement, educational aims, night schools, medium of instruction, facilities, control, the provision of textbooks, appliances and furniture and separate universities. The segregation policy also had far-reaching effects on the personal lives of the pupils.

Reaction against the policy of educational segregation also had harmful effects on education for Blacks.

It was concluded that the National Party's segregation policy definitely had certain pedagogical implications for the education of Blacks, especially in the period 1950-1984; it gave negative connotations to education for Blacks and it resulted in quantitative and qualitative differences between the

educational matters mentioned above regarding the different population groups.

On the basis of the findings and conclusions it was recommended that the pedagogical implications of the segregation policy for the education of Blacks should be investigated more closely, especially the various facets thereof. Facets that should come under scrutiny are: educational financing, salary discrepancies, curriculae, vocational education, examinations, teachers' qualifications, educational aims, medium of instruction, educational facilities, universities and the complaints of reactionary groups.

Inhoudsopgawe

1	Inleiding, probleem- en doelstelling en metodologiese verantwoording	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Konteks en agtergrond van die navorsing	1
1.3	Probleemstelling	3
1.4	Aktualiteit van die navorsing	3
1.5	Doel van die navorsing	5
1.6	Metodologiese verantwoording	6
1.7	Terreinafbakening	7
1.8	Program van ondersoek	11
1.9	Struktuur van die verslag	13
1.10	Samevatting	13
2.	Differensiasie ten opsigte van religieuse grondmotiewe en kultuur as determinante van die Nasionale Party se segregasiebeleid.	14
2.1	Inleiding	14
2.2	Grondmotiewe en onderwys	14
2.3	Kultuur en onderwys	16
2.4	Kultuurdifferensiasie en 'n eiesoortige religieuse grondmotief as determinante van die Nasionale Party se segregasiebeleid	19

2.5	Samevatting	22
3.	Die konteks en agtergrond van die Nasionale Party se segregasiebeleid: polities en onderwyskundig	23
3.1	Inleiding	23
3.2	Die periode 1652-1806	24
3.3	Die periode 1806-1910 in die Kaapkolonie	26
3.4	Die periode 1838-1910 in Natal	32
3.5	Die periode 1850-1910 in Transvaal en die Oranje-Vrystaat	36
3.6	Die periode 1910-1949	41
3.7	Die periode 1950-1966	57
3.8	Die periode 1967-1984	68
3.9	Samevatting	77
4.	Opvoedkundige implikasies van die Nasionale Party se segregasiebeleid vir onderwys vir swartes in die periode 1950-1984	80
4.1	Inleiding	80
4.2	Onderwysbeleid	81
4.2.1	Inleiding	81
4.2.2	Die onderwysbeleid (1950-1984)	82
4.2.3	Samevatting	99

4.3	Onderwysfinansiering	100
4.3.1	Inleiding	100
4.3.2	Onderwysfinansiering voor 1950	100
4.3.3	Onderwysfinansiering in die periode 1950-1954	102
4.3.4	Onderwysfinansiering in die periode 1955-1960	104
4.3.5	Onderwysfinansiering in die periode 1961-1970	108
4.3.6	Onderwysfinansiering in die periode 1971-1984	113
4.3.6.1	Die onderwysfinansieringsbeleid van die Nasionale Party in die periode 1971-1984	113
4.3.6.2	Onderwysfinansiering in tuislande	116
4.3.6.3	Diskrepansie ten opsigte van die begroting en besteding rakende onderwys vir blankes en swartes	117
4.3.6.4	Per capita-besteding ten opsigte van onderwys vir blanke en swart kinders	122
4.3.7	Salarisse vir onderwysers	124
4.3.8	Samevatting	127
4.4	Kurrikulum	129
4.4.1	Inleiding	129
4.4.2	Algemene implikasies van die segregasiebeleid vir die kurrikulum vir onderwys vir swart mense	129
4.4.3	Die Geskiedenis - sillabus vir onderwys vir swart mense	137

4.4.4	Musieksillabus vir swart leerlinge	140
4.4.5	Ander vakke	141
4.4.6	Samevatting	144
4.5	Leerlingtal	145
4.5.1	Inleiding	145
4.5.2	Die getal swart leerlinge op skool in die periode 1950-1989	145
4.5.3	Leerlingtalle en dubbelsessies	148
4.5.4	Vroeë skoolverlating en leerlinggetalle	149
4.5.5	Redes vir vroeë skoolverlating	154
4.5.6	Samevatting	156
4.6	Vry en verpligte onderwys	157
4.6.1	Vry en verpligte onderwys vir swart leerlinge	157
4.6.2	Samevatting	161
4.7	Eksamenuitslae	162
4.7.1	Inleiding	162
4.7.2	Standerd 6-eksamen	162
4.7.3	Junior Sertifikaat-eksamen (St.8)	163
4.7.4	Senior Sertifikaat-eksamenuitslae	165
4.7.5	Samevatting	185
4.8	Onderwysers	186

4.8.1	Inleiding	186
4.8.2	Regeringsbeleid en swart onderwysers	186
4.8.3	Die aantal swart onderwysers	188
4.8.4	Kwalifikasies van swart onderwysers	194
4.8.5	Onderwyser-leerlingverhouding	202
4.8.6	Samevatting	203
4.9	Ouerbetrokkenheid	204
4.9.1	Inleiding	204
4.9.2	Ouerbetrokkenheid in die periode 1950 tot 1984	204
4.9.3	Samevatting	209
4.10	Onderwysdoelstellings	210
4.10.1	Inleiding	210
4.10.2	Die onderwysdoelstellings in die periode 1950 tot 1984	210
4.10.3	Samevatting	216
4.11	Aandskole	217
4.11.1	Inleiding	217
4.11.2	Aandskole in die periode 1950 tot 1984	217
4.11.3	Samevatting	220
4.12	Onderrigmedium	221
4.12.1	Inleiding	221
4.12.2	Algemeen	221
4.12.3	Beleid	221

4.12.4	Motivering vir moedertaalonderrig	225
4.12.5	Kritiek op die regeringsbeleid van moedertaalonderrig	229
4.12.6	Motivering vir die beleid van die 50-50 gebruik van die amptelike tale as onderrigmedium	231
4.12.7	Kritiek op die beleid van die 50-50 gebruik van die twee amptelike tale as onderrigmedium	232
4.12.8	Samevatting	235
4.13	Fasiliteite	236
4.13.1	Inleiding	236
4.13.2	Die segregasiebeleid se invloed op die voorsiening van onderwysfasiliteite	236
4.13.3	Samevatting	245
4.14	Beheer	246
4.14.1	Inleiding	246
4.14.2	Beheer oor onderwys vir swart mense, 1953-1984	246
4.14.3	Beheer deur die NECC en ander komitees in die fase van People's Education	254
4.14.4	Samevatting	256
4.15	Boeke, skryfbehoeftes, apparaat en meublement	258
4.15.1	Inleiding	258

4.15.2	Die invloed van die apartheidsbeleid op die voorsiening van boeke, skryfbehoeftes, apparaat en meublement	258
4.15.3	Samevatting	262
4.16	Universiteite	264
4.16.1	Inleiding	264
4.16.2	Regeringsbeleid	264
4.16.3	Beheer en etnisiteit	268
4.16.4	Bywoning aan blanke universiteite	270
4.16.5	Redes vir ontevredenheid	273
4.16.6	Samevatting	275
4.17	Invloed van die segregasiebeleid op die persoonlike lewe van die opvoedeling	278
4.17.1	Inleiding	278
4.17.2	Invloed van die apartheidsbeleid op die huislike omstandighede en gesinslewe van die swart kind	278
4.17.3	Die invloed van die apartheidsbeleid op die maatskaplike toestande waaronder swart kinders leef	286
4.17.4	Samevatting	289
5.	Reaksionêre optrede teen aparte onderwysvoorsiening	290

5.1	Inleiding	290
5.2	1950-1955: die African National Congress	290
5.3	African Education Movement (AEM)	292
5.4	1956-1975	292
5.5	1976-opstande	294
5.6	1980-1984	298
5.7	1985-1991	303
5.8	Onderwysers se reaksies	306
5.9	Samevatting	308
6.	Bevindings, gevolgtrekkings en aanbevelings	310
6.1	Inleiding	310
6.2	Bevindings op grond van die ondersoek wat uitgevoer is	310
6.2.1	Bevindings in verband met die differensiasie ten opsigte van religieuse grondmotiewe en kultuur as determinante van die Nasionale Party-segregasiebeleid	310
6.2.2	Bevindings ten opsigte van die politieke en onderwyskundige konteks en agtergrond van die Nasionale Party se segregasiebeleid	312
6.2.3	Bevindings in terme van die opvoedkundige implikasies van die Nasionale Party se segregasiebeleid vir onderwys vir swartes in die periode 1950-1984	319

6.2.4	Bevindings in verband met die reaksionêre optrede teen aparte onderwysvoorsienings	334
6.3	Gevolgtrekkings	335
6.4	Enkele aanbevelings	337
6.4.1	Aanbevelings in verband met gesigspunt wat uit die studie voortkom	337
6.4.1	Bronnelys	340

Tabelle

4.3.6.3.1	Onderwysbesteding en -begroting in die periode 1972 tot 1989	120
4.3.6.3.2	Staatsbesteding op onderwys vir die periode 1948 tot 1974	120
4.3.6.4.1	Per capita-besteding in die periode 1975 tot 1982 vir blanke, swarte- Kleurling- en Indiërleerlinge	122
4.3.6.4.2	Per capita-besteding in die periode 1982 tot 1989 vir die onderwys vir swart mense	123
4.5.2.1	Leerlingtal en persentasie van skoolbevolking vir die periode 1945 tot 1986	146
4.5.4.1	Die aantal sekondêre swart leerlinge in die periode 1949 tot 1989	151
4.5.4.2	Swart matrikulante in die periode 1953 tot 1988	154
4.7.2.1	Uitslae van standerd 6-eksamens vir die periode 1957 tot 1975	162
4.7.3.1	Uitslae van die Junior Sertifikaat-eksamen vir die periode 1953 tot 1975	164
4.7.4.1	Matriekuitslae vir die periode 1954 tot 1987	169
4.8.3.1	Aantal onderwysers betrokke by onderwys vir swartes vir die periode 1949 tot 1988	191

4.8.3.2	Aantal swart onderwysers in die periode 1958 tot 1987	193
4.8.4.1	Kwalifikasies van swart onderwysers in staats- en staatsondersteunde skole vir 1965	196
4.8.4.2	Kwalifikasies van onderwysers in diens van die DOO: 1970	197
4.8.4.3	Kwalifikasies van swart onderwysers: 1972	198
4.8.4.4	Onderwysers se kwalifikasies vir 1978	200
4.8.4.5	Onderwysers se kwalifikasies vir 1983 tot 1984	201
4.13.2.1	Aantal skole vir die periode 1945 tot 1980	243